

RELIGIE & FILOSOFIE

SPRITUELE FESTIVALS Deze zomer zijn er al gauw dertig festivals met een spiritueel karakter. De gerichtheid op het eigen ego gaat er een beetje af, de jongere generatie organisatoren zet ook maatschappelijke thema's op het programma.

tekst **Marnel Breure**

Workshops tijdens het Healing Festival, vorig weekend in Lage Vuursche. FOTO'S ANNELOES DE GREEF

In de vroege ochtend van de laatste festivaldag loopt Cle Burgers (55) over het uitgestrekte terrein van landgoed Venwoude bij Lage Vuursche. Op een onnadrukkelijke manier is ze overal tegelijk. Ze luistert naar de begeleidster van de workshop 'ecstatic dance', die haar ervaringen van de vorige avond kwijt wil, ze begroet docenten en deelnemers en lost en passant een technisch probleem op in de ruimte waar zo een 'vrouwensangha', een spirituele samenkomst, plaats zal vinden. Tussen de bomen staan tenten waarin een deel van het festivalpubliek heeft overnacht, voor het hoofdbouw zijn twee mensen in een stille omhelzing verzonken.

Burgers is de drijvende kracht achter het driedaagse Healing Festival, dat vorig weekend zijn twaalfde editie beleefde. Het aantal spirituele zomerfestivals in Nederland is de afgelopen tien jaar flink toegenomen en het fenomeen groeit nog steeds. Op de website van bewustwordingsplatform Koorddanser worden er voor de maanden juni, juli en augustus meer dan dertig aangekondigd.

Ondanks die toegenomen belangstelling kampt de wereld van de alternatieve spiritualiteit nog altijd met een imagoprobleem. De festivalhype kan door niet-ingewijden makkelijk worden afgedaan als een vorm van spiritueel amusement zonder veel diepgang en fundament. Uit een rondgang langs een aantal festivalorganisatoren blijkt juist dat er naarstig aan nieuwe mens- en wereldbeelden wordt gewerkt. Maar de achterliggende ideeën liggen lang niet altijd op één lijn.

Cle Burgers ziet de festivals als een antwoord op de ontkerkelijking. "De religie van vroeger voldoet niet meer, maar de behoefte aan zingeving is gebleven. De grootste omwenteling is dat God van buiten naar binnen is gegaan. God is in jou, in jouw hart, jij bent dat

zelf." Vanuit die gedachte is de stap naar zelf-exploratie snel gemaakt: persoonlijke bewustwording en zelfontwikkeling staan op het merendeel van de spirituele events centraal.

Op elke straathoek

"Ik zou nooit naar mijn eigen festival gaan," zegt Henkjan de Blaauw (73). "Geef mij maar een boek, daar haal ik meer uit." De voormalige reiki-leraar stond aan de wieg van het Eigentijds Festival dat in juni zijn 25-jarige jubileum vierde. Het festival in Vierhouten staat bekend als een van de belangrijkste evenementen in zijn soort. Het wil mensen trekken die, zoals de website het omschrijft, gehoor willen geven aan hun 'diepe verlangen om een zingevend, liefdevol en scheppend wezen te zijn'.

De Blaauw is nog altijd betrokken bij de organisatie van het festival. Maar de spirituele wereld is volgens hem erg 'ik-gericht', en dat vindt hij problematisch. "Het gaat niet alleen om jou", vindt De Blaauw. "Die nadruk op persoonlijke groei is een weerspiegeling van de individualisering van de samenleving. De hele economische structuur is erop geënt. Familie- en wijkverbanden zijn uit elkaar gevallen, de behoefte van de individuele consument staat centraal. Veel persoonlijke problemen komen juist uit die versplintering voort."

Het Eigentijds Festival trok na een bescheiden start binnen een paar jaar al zo'n drieduizend bezoekers. De Blaauw: "De behoefte was enorm. Nu heb je op iedere straathoek een yogapraktijk, maar toen was er nog weinig tot niks op spiritueel gebied."

De Blaauw heeft zich altijd ingespannen om maatschappelijke thema's een plek in het festivalprogramma te geven, maar zijn pogingen sloegen niet aan. "Voor de meeste deelnemers is de samenleving ver weg", stelt hij vast. "Activisten en spirituelen verhouden zich heel

'Als mensen hun hart openen, handelen ze minder uit zelfbehoud'

SPRITUELE FESTIVALAGENDA

- **OpenUP Festival**, 24 t/m 28 juli, Baarlo, <https://openupfestival.nl>
- **Healing Garden**, 26 t/m 28 juli, Zeewolde, <https://healinggarden.nl>
- **Oak & Owl Festival** (paganistisch), 8 t/m 11 augustus, Zeewolde, <https://www.greenspiritsfestival.nl>
- **Bhakti Festival** (muziek & devotie), 15 t/m 18 augustus, Loenen (Gelderland), <https://www.babaji.nl>
- **Roots of the Earth** (sjamanistisch), 15 t/m 18 augustus, Papenvoort (Drenthe), <https://www.kiva-netherlands.nl>
- **Lorelei Vrouwenfestival**, 20 t/m 22 of 23 t/m 25 augustus, Zeewolde, <https://www.loreleifestival.nl>

moeizaam tot elkaar. Ik wilde juist het snijvlak tussen die twee opzoeken. Met alle ecologische problemen die zich aandienen, wordt die invalshoek steeds urgenter."

Die urgentie wordt langzamerhand erkend door een jongere generatie festivalorganisatoren. Rakesh Mijling (42) van het OpenUP Festival vertelt dat het workshopprogramma deze zomer voor het eerst meer naar buiten is gericht. "We willen de bezoekers prikkelen om uit hun bubbel te komen en te onderzoeken wat er in de wereld gebeurt. Dat zal even wennen zijn, maar we kunnen niet alleen bezig zijn met onszelf en elkaar."

Draaide OpenUP in voorgaande jaren uitsluitend om de verbinding met jezelf (Ik) en de ander (Wij), deze keer is er veel aandacht voor de band met de aarde (Wereld). Dat betekent dat er naast sessies over 'de helende kracht van de adem' en 'de vijf wetten voor succes in de liefde' ook workshops worden gegeven over maatschappelijke thema's als de netwerkeconomie of eigentijds leiderschap.

Mijling: "Dat dit zich nu aandient, heeft alles met de staat van de wereld te maken. Er is te veel op deze aarde wat kapot gaat of vernietigd wordt." Via OpenUP wil hij het bewustzijn over de wereldproblematiek vergroten. En de festivalgangers moeten ook samen wat van de week maken. Mijlings uitgangspunt is dat de bezoekers niet komen consumeren, maar via het principe van 'co-creatie' een bijdrage leveren aan het verloop van het festival. "Het is mijn ambitie om voor vijf dagen een gemeenschap op te bouwen."

Ook op het Ecstatic Dance Festival – afgelopen woensdag ging in Baarlo de eerste editie van start – ligt de nadruk niet op zelfontwikkeling. Jens van den Akker (42), de man achter het dit festival, heeft zijn bedenkingen bij de wereld van workshops en healing. "Het zijn commerciële systemen die afhankelijkheid

naar buiten

kunnen creëren,” zegt hij. “Mensen zoeken naar manieren om zichzelf te verbeteren en geven daar vaak veel geld aan uit.”

Op zijn eigen festival gaat het vooral om *celebration*, vertelt Van den Akker: vijf dagen dansen, samen of alleen, zonder voorgeschreven pasjes, zonder alcohol of drugs en zonder praten tijdens het dansen. Deze dansvorm is in Nederland sterk in opmars. Eenwording met het collectief, met de anderen, is er een wezenlijk onderdeel van. Van den Akker: “Als er door het dansen een groepsenergie ontstaat, lost het individuele op. Mensen zijn net stemvorken, alles resoneert. De dansers pikken dat op en stemmen op elkaar af.”

Heilige klanken

Als het om de eenwording gaat met dat wat buiten het zelf ligt, is Aradhana Asselman (62) van het Bhakti Festival de enige die zonder schroom woorden als god, godin en goddelijk in de mond durft te nemen. Het Bhakti Festival, een vierdaagse happening die georganiseerd wordt door leefgemeenschap Sada Shiva Dham in Loenen, draait bijna volledig om het zingen van mantra's of heilige klanken.

“Bhakti betekent devotie of toewijding aan het goddelijke”, verklaart Asselman. “In mantra's worden goden en godinnen uit de hindoe-traditie aangeroepen. Door het zingen van hun namen roep je de kracht die zij representeren als het ware in jezelf op.”

Net als de Ecstatic Dancers hecht het Bhakti Festival niet aan workshops, de bezoekers volgen in grote lijnen hetzelfde programma. “Wij faciliteren alleen maar”, zegt Asselman. “We zetten een harmonium neer, er zijn voorzangers en drummers. De rest volgt vanzelf.”

Muziek en devotie zijn volgens Asselman middelen om tot een groter besef van eenheid te komen: “Ik heb ooit eens een hele nacht gezongen. De volgende ochtend had ik het ge-

Twee bezoekers van het Healing Festival

Je gaat helemaal open, alles mag er zijn

JUDITH TEELING (46)

ICT-adviseur, neemt voor de zesde keer deel aan het Healing Festival.

“Het festival is een soort ijk-moment geworden. Ik kan bij mezelf nagaan waar ik vorig jaar mee worstelde en waar ik nu sta. Het mooie is dat je in de workshops helemaal open gaat, alles mag er zijn. Daardoor kom je makkelijk in verbinding met elkaar.

Die openheid kan in het dagelijks leven geen stand houden. “Na afloop van een eerder festival stond ik een dag later bovenaan een roltrap. Ik was op weg naar mijn werk. Toen ik al die mensen onder me zag, voelde ik liefde voor iedereen! Ik dacht: Judith, dit wordt een heel lastige dag. Je sluit je dan toch weer af.”

Hier kan ik uit dat systeem stappen

HENK POST (62)

Werkzaam in de gehandicaptenzorg, bezoekt het Healing Festival voor de tweede keer

“Toen ik op het festival aankwam, was ik hartstikke moe. Er is op het moment veel gedoe rondom mijn stervende moeder. Dat zorgt voor conflicten in het gezin en de familie. Hier kan ik uit dat systeem stappen. Je komt hier puur voor jezelf en je kunt je eigen keuzes maken.”

Post ging naar twee verschillende klankworkshops, onderging een healing met kristallen en heeft een ochtend intuïtief geschilderd. Maar aangezien hij geïnteresseerd is in natuurmagie van over de hele wereld heeft hij ook “gewoon een avond in het bos gewandeld”.

voel dat ik nooit meer behoefde te praten. Op zo'n moment kun je jezelf ontstijgen. Er komt dan een liefdeskracht vrij die het mogelijk maakt naar iemand toe te stappen waar je heibel mee hebt en hem zonder woorden te omhelzen. Je ontmoet het goddelijke in de ander. Dat zie ik ook gebeuren op het festival.”

Groepsknuffel

Groepsgevoel en eenheidsbewustzijn worden op spirituele festivals op verschillende manieren gestimuleerd. De deelnemers van het OpenUP Festival zitten in vaste groepen, *sharing groups*, die op gezette tijden bij elkaar komen om ervaringen te delen. En de slotceremonie van het Healing Festival eindigt met een groepsknuffel waarin zo'n honderd mensen elkaar vasthouden.

Ook Cle Burgers van het Healing Festival ziet dat de spirituele individualist die zichzelf wil ontdekken tegelijkertijd ook verlangt naar eenheid, gemeenschappelijkheid. Een festival kan daarin voorzien, denkt zij. “In wezen zijn we met elkaar verbonden, maar in het dagelijks leven verkeren we in een staat van afgescheidenheid. Iedereen in zijn eigen patroontje. Dat is het punt waar we als mensheid zitten. Ik ben ervan overtuigd dat we daaraan voorbij kunnen komen. Als mensen hun hart meer openen, handelen ze minder uit zelfbehoud, omdat er een groter perspectief ontstaat.”

Een koerswijziging als die van OpenUP noemt Burgers ‘spannend’. Maar zelf kiest ze ervoor om maatschappelijke issues buiten de programmering te houden. “Persoonlijke transformatie is de sleutel die toegang geeft tot de rest”, vindt zij. “Het ontwikkelen van een ruimer bewustzijn is het vertrekpunt. Daar valt nog enorm veel te halen. Collectief gezien zijn we nog maar net met dat proces begonnen.”